

לעילוי נשמת
שלום בן משה

המשנה עם מפרשים, מסודרים ומנוקדים

The Mishnah with Commentaries, Vowelized and Organized

ברכות פרק ו'

חוזר ומוציא פרי לשנה האחרת, מקרי אילן, ומברכין על פירותיו בורא פרי העץ. אבל היכא דכי שקלת ליה לפרי לא ישאר ענף שיחזור ויוציא פרי לשנה האחרת, אין מברכין על הפירות אלא בורא פרי האדמה.
ועל פולם אם אמר "שהכל נהיה בדברו", יצא.

ועל פולן אם אמר שהכל יצא - ואפילו על הפת ועל היין. ומיהו לכתחילה אין לאכול שום פרי אם אינו יודע תחילה שיברך עליו ברכה הראויה לו.

ג על דבר שאין גידולו מן הארץ אומר "שהכל".

על החומץ ועל הנובלות ועל הגובאי אומר "שהכל".

נובלות - פירות שנפלו מן האילן קודם שנתבשלו כל צרכן.
גובאי - חגבים טהורים.

על החלב ועל הגבינה ועל הביצים אומר "שהכל".

רבי יהודה אומר: כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו.

מין קללה - נובלות וגובאי על ידי קללה הן פאים. ואין הלכה כרבי יהודה.

ד היו לפניו מינים הרבה - רבי יהודה אומר אם יש ביניהם ממין שבועה מברך עליו.

מין שבועה - חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון

ברכות פרק ו'

א כיצד מברכין על הפירות?
על פירות האילן אומר "בורא פרי העץ", חוץ מן היין, שעל היין אומר "בורא פרי הגפן".

חוץ מן היין - שמתוך חשיבותו קבעו לו ברכה לעצמו. וכן הפת.

ועל פירות הארץ אומר "בורא פרי האדמה", חוץ מן הפת, שעל הפת הוא אומר "המוציא לתם מן הארץ".

ועל הירקות אומר "בורא פרי האדמה". רבי יהודה אומר "בורא מיני דשאים".

בורא מיני דשאים - לפי שיש בכלל פרי האדמה דשא וזרעים כגון קטניות, ורבי יהודה בעי היכר ברכה לכל מין ומין. ואין הלכה כרבי יהודה.

והא דתנן על הירקות אומר בורא פרי האדמה, הני מילי ירקות שדרפן לאכלן חיינן ואכלן חיינן, או שדרפן לאכלן מבושלים ואכלן מבושלים. אבל אותן שדרפן לאכלן חיינן ואכלן מבושלים, או שדרפן לאכלן מבושלים ואכלן חיינן, אינו מברך עליהן אלא שהכל. וירקות שאוכלין אותם בין חיינן בין מבושלים, מברכין עליהן בורא פרי האדמה, בין חיינן בין מבושלים.

ב ברוך על פירות האילן "בורא פרי האדמה", יצא ועל פירות הארץ "בורא פרי העץ", לא יצא.

ברוך על פירות האילן וכו' - כל היכא דכי שקלי פירא אימיה לענף, ואותו הענף עצמו

ברכות

פרק ו'

ו **היו יושבין לאכול, כל אחד ואחד מברך לעצמו. הסיבו, אחד מברך לכולן.**

היו יושבים - בלא הסיבה, וסימן הוא שלא נתעדרו לאכול יחד. שרגילים היו כשמתועדים חבורות אנשים לאכול שהיו מסובים על המטות ואוכלים ושותים בהסיבת שמאל.

כל אחד מברך לעצמו - שלא היה להם קבע סעודה בלא הסיבה. ומיהו אם אמרו ניזיל ניכול נהמא בדוקתא פלן, אף על פי שלא הסיבו, כהסיבו דמי, ואחד מברך לכולם, ומצטרפין נמי לזימון.

בא להם יין בתוך המזון, כל אחד ואחד מברך לעצמו. לאחר המזון, אחד מברך לכולם.

בא להם יין בתוך המזון כל אחד מברך לעצמו - הואיל ואין בית הבליעה פנוי, ואין לב המסובים פונה אל המברך, אלא לבלוע מה שבפיהם. אי נמי, חיישינן שמא יחנק כשפא לענות אמן.

והוא אומר על המוגמר, אף על פי שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר הסעודה.

והוא אומר על המוגמר - המברך ברפת המזון הוא מברך על המוגמר בורא עצי בשמים. ואף על גב דאיכא דעדיף מיניה, אפילו הכי, פיון דאתחיל בתדא, עביד לאידך.

מוגמר - רגילין היו להביא אחר הסעודה עצי בשמים במחטה על האש לריח טוב.

לאחר הסעודה - לאחר ברפת המזון, דהשתא לאו מצרכי הסעודה הוא, אפילו הכי, פיון שהתחיל בברכות אחרונות, גומרן.

ז **הביאו לפניו מליח בתחילה ופת עמו, מברך על המליח ופותר את הפת, שהפת טפילה לו.**

מליח - כל דבר מלוח.

שהפת טפילה לו - מי שאכל אכילה גסה מפירות מתוקים ביותר, אוכל אחריו דבר מליח, לחתך הלחות הנדבקות בגופו מחמת רוב הפירות, ומפני שאינו יכול לאכול המליח לבדו,

ברכות

פרק ו'

זית ותמרים, דהני עדיפי הואיל ונשמבחה בהן ארץ ישראל.

וחכמים אומרים מברך על איזה מהם שירצה.

מברך על איזה מהם שירצה - דחביב עדיף. והלכה כחכמים.

ח **ברך על היין שלפני המזון, פטר את היין שלאחר המזון.**

פטר את היין שלאחר המזון - הני מילי בשבתות וימים טובים, שרגילים לקבוע על היין לאחר המזון, וכשברך על היין לפני המזון, אדעתא דהכי ברך. אבל בשאר ימים שאין רגילים לקבוע עצמן על היין שלאחר המזון, אין היין שלפני המזון פוטר היין שלאחר המזון. וכל "לאחר המזון" דתנן במתניתין, היינו לאחר שסילקו ידיהם מן הפת קודם שיברכו ברפת המזון.

ברך על הפרפרת שלפני המזון, פטר את הפרפרת שלאחר המזון.

פרפרת - כל דבר שמלפתים בו את הפת, כגון בשר וביצים ודגים, קרוים פרפרת. ופעמים שהיו מביאים פרפראות קודם סעודה להמשיך האכילה, וחוזרים ומביאים פרפראות אחרות לאחר הסעודה, אחר שמשכו ידיהם מן הפת.

ברך על הפת, פטר את הפרפרת. על הפרפרת, לא פטר את הפת. בית שמאי אומרים אף לא מעשה קדירה.

מעשה קדירה - כגון הריפות וגרש כרמל, וקמח שנתבשל במים כגון הלביבות, וכיוצא בהן. ואית דמפרשי פרפרת דמתניתין, פת הצנומה בקערה, שאין בה מראה לחם, דמברכים עלה בורא מיני מזונות. והשתא ניחא דאיצטריך לאשמעינן ברך על הפרפרת לא פטר את הפת, אף על גב דהיא נמי מין פת, אבל מעשה קדירה פטר. ובית שמאי סברי כשם שאם ברך על הפרפרת לא פטר את הפת, כך לא פטר מעשה קדירה. ואין הלכה כבית שמאי.

ברכות

פרק ו'

ועל הפלפלה", וחותם "על הארץ ועל המחיה".
רבי עקיבא אומר: אפילו אכל שלק והוא
מזונו, מברך אחריו שלש ברכות.

אפילו אכל שלק - של גרק, והוא מזונו -
 שסומך עליו למזון, מברך שלש ברכות,
 ד"ואכלת ושבעת" אכל מאי דאכל קאי.

והלכה פתקמים, שאין מברכין שלש ברכות
 אלא אלחם, ועל שבעת המינין ברכה אחת מעין
 שלש. ועל כל שאר דברים "בורא נפשות רבות
 וחסרונן".

פירוש "חסרונן": כמו לחם ומים, שאי אפשר
 להתקיים בלא הם. "על כל מה שברא להחיות
 בהם נפש כל חי", כלומר: על כל מה שבעולם,
 שגם אם לא נבראו יכולין הבריות להתקיים,
 ולא נבראו כי אם לתענוג ולתוספת טובה.

ומפני שיש בברכה זו שני ענינים, הויא ברכה
 ארוכה, ופותחת בברוך וחותמת בברוך,
 כדאיתא בירושלמי - שחותמים בה "ברוך אתה
 ה' חי העולמים".

השונה מים לצמא אומר "שהכל נהיה
בדברו".

השונה מים לצמא - דוקא, מברך שהכל.
 אבל השונה מים לבלוע מאכל שנתחב לו
 בגרונו, וכיוצא בזה, אינו מברך.

רבי טרפון אומר "בורא נפשות רבות".

רבי טרפון אומר בורא נפשות רבות - מברך
 לפני שתית המים. ואין הלכה ברבי טרפון, אלא
 לפניהם מברך "שהכל", ולאחריהם "בורא
 נפשות רבות".

ברכות

פרק ו'

אוכל מן הפת עמו. אבל המליח לבדו עיקר,
 והפת טפילה לו.

זה הכלל: כל שהוא עיקר ועמו טפילה, מברך
על העיקר ופותר את הטפילה.

הביאו לפניו מליח בתחילה ופת עמו,
מברך על המליח ופותר את הפת, שהפת
טפילה לו.

מליח - כל דבר מלוח.

שהפת טפילה לו - מי שאכל אכילה גסה
 מפירות מתוקים ביותר, אוכל אחריו דבר מליח,
 לחתך הלחות הנדבקות בגופו מחמת רוב
 הפירות, ומפני שאינו יכול לאכול המליח לבדו,
 אוכל מן הפת עמו. אבל המליח לבדו עיקר,
 והפת טפילה לו.

זה הכלל: כל שהוא עיקר ועמו טפילה, מברך
על העיקר ופותר את הטפילה.

אכל תאנים ענבים ורמונים, מברך
אחריהן שלש ברכות - דברי רבן גמליאל.

מברך אחריהן שלש ברכות - דכל שהוא
 משבעת המינים, מברך אחריו שלש ברכות,
 דסביבא ליה לרבן גמליאל ד"ואכלת ושבעת
 וברכת" לאו אלחם בלבד קאי, אלא אכל שבעת
 המינין המוזכרים לעיל בפירוש. ובהאי קרא
 שלש ברכות רמיזי: "וברכת" - זו ברפת הזן,
 "על הארץ" - זו ברפת הארץ, "הטובה" - זו
 בונה ירושלים, וכן הוא אומר (דברים ג' כה) "ההר
 הטוב הזה".

וחכמים אומרים ברכה אחת מעין שלש.

וחכמים אומרים ברכה אחת - מעין שלש
 ברכות, אם ענבים תאנים רמונים זיתים ותמרים
 אכל, מברך "על העץ ועל פרי העץ ועל ארץ
 חמדה טובה וכו'", וחותם "על הארץ ועל
 הפירות". ובארץ ישראל חותם "על הארץ ועל
 פירותיה". וברכה זו עצמה מברך על היין, אלא
 שפותח בה "על הגפן ועל פרי הגפן". ועל כל
 דבר הנעשה מחמשת מיני דגן, במקום "על
 העץ ועל פרי העץ", אומר "על המחיה ועל

ברכות
פרק ו'

א כיצד מברכין על הפירות? על פירות האילן אומר "בורא פרי העץ", חוץ מן הינו, שעל הינו אומר "בורא פרי הגפרן". ועל פירות הארץ אומר "בורא פרי האדמה", חוץ מן הפת, שעל הפת הוא אומר "המוציא לחם מן הארץ". ועל הנרקות אומר "בורא פרי האדמה". רבי יהודה אומר "בורא מיני דשאים".

ב ברוך על פירות האילן "בורא פרי האדמה", יצא. ועל פירות הארץ "בורא פרי העץ", לא יצא. ועל כולם אם אמר "שהכל נהיה בדברו", יצא.

ג על דבר שאינו גידולו מן הארץ אומר "שהכל". על החומץ ועל הנובלות ועל הגובאי אומר "שהכל". על החלב ועל הגבינה ועל הביצים אומר "שהכל". רבי יהודה אומר: כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו.

ד היו לפניו מינים הרבה – רבי יהודה אומר אם יש ביניהם ממין שבעה מברך עליו, וחכמים אומרים מברך על איזה מהם שירצה.

ה ברוך על היין שלפני המזון, פטר את היין שלאחר המזון. ברוך על הפרפרת שלפני המזון, פטר את הפרפרת שלאחר המזון. ברוך על הפת, פטר את הפרפרת. על הפרפרת, לא פטר את הפת. בית שמאי אומרים אף לא מעשה קדירה.

ו היו יושבין לאכול, כל אחד ואחד מברך לעצמו. הסיבון, אחד מברך לכולן. פא להם יין בתוך המזון, כל אחד ואחד מברך לעצמו. לאחר המזון, אחד מברך לכולם. והוא אומר על המוגמר, אף על פי שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר הסעודה.

ז הביאו לפניו מליח בתחילה ופת עמו, מברך על המליח ופוטר את הפת, שהפת טפילה לו. זה הכלל: כל שהוא עיקר ועמו טפילה, מברך על העיקר ופוטר את הטפילה.

ברכות
פרק ו'

א הָאֵלֶּן אֹמֵר בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ, חוּץ מִן הַיֵּנוּ, שֶׁעַל הַיֵּנוּ אֹמֵר בּוֹרֵא פְּרֵי הַגַּפְרָן. וְעַל פְּרִיטוֹת הָאָרֶץ אֹמֵר בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה, חוּץ מִן הַפֶּת, שֶׁעַל הַפֶּת הוּא אֹמֵר הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. וְעַל הַנְּרֻקוֹת אֹמֵר בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר בּוֹרֵא מִיְּנֵי דְשֵׁאִים.

ב בְּרוּךְ עַל פְּרִיטוֹת הָאֵילָן בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה, יָצָא. וְעַל פְּרִיטוֹת הָאָרֶץ בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ, לֹא יָצָא. וְעַל כּוֹלָם אִם אָמַר שֶׁהַכֹּל נִהְיֶה בַּדְּבָר, יָצָא.

ג עַל דְּבַר שֶׁאִינוֹ גִּידוּלוֹ מִן הָאָרֶץ אֹמֵר שֶׁהַכֹּל. עַל הַחֹמֶץ וְעַל הַנוּבְלוֹת וְעַל הַגּוּבָאֵי אֹמֵר שֶׁהַכֹּל. עַל הַחֵלֶב וְעַל הַגְּבִינָה וְעַל הַבֵּיצִים אֹמֵר שֶׁהַכֹּל. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא מִיָּין קַלְלָה אֵין מְבָרְכִין עָלָיו.

ד הָיוּ לִפְנֵיָו מִיְּנֵים הַרְבֵּה – רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר אִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶם מִמִּין שֶׁבַעַה מְבָרְךְ עָלָיו, וְחַכְמַיִם אֹמְרִים מְבָרְךְ עַל אִיזָה מֵהֶם שֶׁיִּרְצֶה.

ה בְּרוּךְ עַל הַיַּיִן שֶׁלִּפְנֵי הַמְּזוֹן, פָּטַר אֶת הַיַּיִן שֶׁלְאַחַר הַמְּזוֹן. בְּרוּךְ עַל הַפְּרַפְרַת שֶׁלִּפְנֵי הַמְּזוֹן, פָּטַר אֶת הַפְּרַפְרַת שֶׁלְאַחַר הַמְּזוֹן. בְּרוּךְ עַל הַפֶּת, פָּטַר אֶת הַפְּרַפְרַת. עַל הַפְּרַפְרַת, לֹא פָטַר אֶת הַפֶּת. בֵּית שַׁמַּיִ אֹמְרִים אִף לֹא מַעֲשֵׂה קְדִירָה.

ו הָיוּ יוֹשְׁבֵיין לְאֹכֹל, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְבָרְךְ לְעַצְמוֹ. הַסִּיבּוֹן, אֶחָד מְבָרְךְ לְכוֹלָן. פֶּא לְהֶם יַיִן בְּתוֹךְ הַמְּזוֹן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְבָרְךְ לְעַצְמוֹ. אַחַר הַמְּזוֹן, אֶחָד מְבָרְךְ לְכוֹלָם. וְהוּא אֹמֵר עַל הַמוֹגְמַר, אִף עַל פִּי שֶׁאִינוֹ מְבִיאִין אֶת הַמוֹגְמַר אֲלֵא אַחַר הַסְּעוּדָה.

ז הֵבִיאוֹ לִפְנֵיָו מְלִיחַ בְּתַחֲלִילָה וּפֶת עִמּוֹ, מְבָרְךְ עַל הַמְּלִיחַ וּפוֹטַר אֶת הַפֶּת, שֶׁהַפֶּת טַפִּילָה לוֹ. זֶה הַכֹּלֵל: כָּל שֶׁהוּא עֵיקַר וְעִמּוֹ טַפִּילָה, מְבָרְךְ עַל הָעֵיקַר וּפוֹטַר אֶת הַטַּפִּילָה.

ברכות
פרק ו'

ה אָכַל תְּאֵנִים עֲנָבִים וְרְמוֹנִים, מִבֶּרֶךְ
 אַחֲרֵיהֶן שְׁלֹשׁ בְּרֻכּוֹת – דְּבָרֵי רַבֵּן גַּמְלִיאֵל,
 וְחֲכָמִים אוֹמְרִים בְּרֻכָּה אַחַת מֵעֵין שְׁלֹשׁ. רַבִּי
 עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֲפִילוּ אֶכֶל שְׁלֵק וְהוּא מְזוֹנָה,
 מִבֶּרֶךְ אַחֲרָיו שְׁלֹשׁ בְּרֻכּוֹת. הַשּׁוֹתֵה מִיָּם לַצִּמָּאוֹ
 אוֹמֵר "שֶׁהֶפֶל נִהְיָה בְּדָבָרוֹ". רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר
 "בוֹרָא נְפֹשׁוֹת רַבּוֹת".

ברכות
פרק ו'

ה אָכַל תְּאֵנִים עֲנָבִים וְרְמוֹנִים, מִבֶּרֶךְ
 אַחֲרֵיהֶן שְׁלֹשׁ בְּרֻכּוֹת – דְּבָרֵי רַבֵּן גַּמְלִיאֵל,
 וְחֲכָמִים אוֹמְרִים בְּרֻכָּה אַחַת מֵעֵין שְׁלֹשׁ. רַבִּי
 עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֲפִילוּ אֶכֶל שְׁלֵק וְהוּא מְזוֹנָה,
 מִבֶּרֶךְ אַחֲרָיו שְׁלֹשׁ בְּרֻכּוֹת. הַשּׁוֹתֵה מִיָּם לַצִּמָּאוֹ
 אוֹמֵר "שֶׁהֶפֶל נִהְיָה בְּדָבָרוֹ". רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר
 "בוֹרָא נְפֹשׁוֹת רַבּוֹת".

